

HYMENOSCYPHUS FRAXINEUS

ZAGROŻENIE DLA JESIONÓW W POLSCE

Objawy wywołane przez *Hymenoscyphus fraxineus* na jesionie wyniosłym: obumieranie gałęzi na roślinach w pojemnikach w szkółce (po lewej), nekrotyczne zmiany na gałęzi (w środku) oraz zrakowacenie na pniu (po prawej); fot. dzięki uprzejmości Tomasza Oszako (po lewej) oraz Tadeusza Kowalskiego (w środku i po prawej).

Objawy wywołane przez *Hymenoscyphus fraxineus* na jesionie: przebarwienia drewna na przekroju pnia (po lewej) i owocniki na gałęzi (po prawej); fot. https://pl.wikipedia.org/wiki/Hymenoscyphus_fraxineus

Ulotka nie jest przeznaczona do wykorzystania w celach komercyjnych.

Zasięg występowania

Grzyb został opisany w roku 2006 na terenie Polski jako *Chalara fraxinea*. Dopiero cztery lata później stwierdzono, że *Chalara fraxinea* była tylko anamorficznym (aseksualnym) stadium grzyba, któremu w następstwie nadano nazwę *Hymenoscyphus pseudoalbidus*. Finalnie uzyskał on aktualne nazewnictwo, tj. *Hymenoscyphus fraxineus* (stadium płciowe).

H. fraxineus występuje w Azji (Chiny, Japonia, Korea i azjatycka część Rosji) oraz w większości krajów europejskich. W Polsce występuje praktycznie na wszystkich obszarach występowania jesionu i ulega dalszemu rozprzestrzenianiu się.

Rośliny żywicielskie

Obecność grzyba odnotowano przede wszystkim na jesionie wyniosłym (*Fraxinus excelsior*). Równie podatny jest jesion mandżurski (*Fraxinus mandshurica*), jesion amerykański (*Fraxinus americana*), jesion wąskolistny (*Fraxinus angustifolia*), jesion pensylwański (*Fraxinus pennsylvanica* = *F. tomentosa*), jesion czarny (*Fraxinus nigra*), jesion mannowy (*Fraxinus ornus*) i jesion koreański (*Fraxinus rhynchophylla*) i jesion sogdyjski (*Fraxinus sogdiana*). Istnieją przypuszczenia, iż grzyb może porażać także jesion chiński (*Fraxinus chinensis*), jesion karloński (*Fraxinus caroliniana* = *F. pauciflora*), jesion aksamitny (*Fraxinus velutina*) i jesion afgański (*Fraxinus xanthoxyloides*).

Objawy występowania i szkodliwość

Zamieranie jesionu charakteryzuje się bardzo szerokim zakresem objawów. Wiednięcie liści, zamieranie pędów, zmiany o charakterze martwiczym kory czy przebarwienia drewna to najbardziej oczywiste symptomy choroby. Widoczne są nekrotyczne zmiany chorobowe i zrakowacenia na korze, połączone z przebarwieniami drewna, prowadzące w konsekwencji do zamierania pędów, gałęzi i mniejszych łodyg rośliny. Pierwszymi objawami mogącymi sugerować pojaw patogenicznego grzyba są także małe zmiany nekrotyczne na ogonkach liści i na

ich nerwach. Drzewa mogą być zaatakowane w różnym wieku, bez względu na miejsce ich występowania, zarówno w lasach, szkółkach, na terenach zieleni miejskiej, wzdłuż poboczy dróg. W przypadku młodych drzew patogen może doprowadzić do ich śmierci, natomiast na starszych egzemplarzach choroba przybiera charakter przewlekły, co prowadzi do ogólnego osłabienia rośliny i większej jej podatności na inne szkodliwe czynniki. Odnotowano niejednokrotnie śmiertelność jesionów na obszarze kilku hektarów. W okresie od czerwca do października na ogonkach i nerwach liści w ściółce, a rzadziej na gałęziach można zauważyć białe lub kremowe owocniki grzyba o średnicy 1,5-5 mm.

Grzyb jest zdomowiony w całej Polsce. W przypadku niepodjęcia środków fitosanitarnych potencjalny wpływ może być wysoki, a grzyb przy sprzyjających warunkach do zasiedlania i rozprzestrzeniania może przyczynić się do zamierania znacznej części drzewostanów jesionowych. Szczególnie szybkemu tempu zamierania są podatne sadzonki w szkółkach i młode drzewostany. Obserwuje się to w wielu krajach europejskich, w tym w Polsce.

Sposoby rozprzestrzeniania i przenikania

Patogen może rozprzestrzenić się drogą powietrzną za pomocą askospor na znaczny dystans. Między krajami może być przenoszony wraz z sadzonkami i na drewnie, zwłaszcza okrągłym z korą.

Wymagania fitosanitarne

***Hymenoscyphus fraxineus* nie podlega obowiązkowi zwalczania w krajach Unii Europejskiej, w tym w Polsce. (nie jest to agrofag kwarantannowy w Unii).**